

Accountantsverslag 2018

Gemeente Boekel

21 juni 2019

Aan de raad van de gemeente Boekel
T.a.v. mevrouw M.R.P. Philipse, raadsgriffier
Postbus 99
5427 ZH BOEKEL

Tilburg, 21 juni 2019
Kenmerk:
DMe/NBo/RZe/MvdB/1059814/1905370
Behandeld door: drs. N.M.E. Bovend'eerdt RA

Ter informatie: De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudspagina interactief. Aan de hand van de menustructuur kan door het document genavigeerd worden. Via een klik op het BDO-logo gaat u steeds één stap terug in de menustructuur totdat u uiteindelijk weer in het hoofdmenu (de inhoudsopgave) uitkomt.

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2018 van gemeente Boekel gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 10 september 2018, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2018. In dit verslag hebben wij de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen. De in dit verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid.

Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.

namens deze,

was getekend

drs. D.O. Meeuwissen RA

Inhoudsopgave

Gemeente Boekel

1. Dashboard accountantscontrole

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

3. Resultaat en financiële positie

4. Belangrijkste bevindingen

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

Gemeente Boekel

Strekking controleverklaring	Overige bevindingen	Resultaat 2018										
<ul style="list-style-type: none"> De jaarrekening 2018 is getrouw en rechtmatig. Ongecorrigeerde controleverschillen blijven onder de goedkeuringstolerantie. Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening. De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd. De WNT is nageleefd. Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage. 	<ul style="list-style-type: none"> Begrotingsoverschrijdingen op programma C en F tellen niet mee in het accountantsoordeel. In jaarrekening 2018 zijn geen overschrijding van de investeringskredieten geconstateerd. Totale boekwaarde van de grondexploitatie ultimo 2018 is circa € 6,3 miljoen (2017: € 9,6 miljoen). Waardering is aanvaardbaar en de veronderstellingen zijn redelijk. Tevens heeft per saldo een tussentijdse winstneming van circa € 155.000 (2017: € 2,4 miljoen) plaatsgevonden. 	<ul style="list-style-type: none"> De exploitatie laat een voordelig gerealiseerd resultaat zien van € 1,5 miljoen (begroot circa € 268.000). Dit is een voordeel van afgerond € 1,2 miljoen. De verschillen zijn op diverse programma's gerealiseerd. Gedurende 2018 heeft u per saldo € 5,6 miljoen onttrokken aan de reserves. Een uitgebreide analyse van het resultaat is opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. 										
Sociaal domein	Aandachtspunten voor 2019	Uw financiële positie vergeleken										
<ul style="list-style-type: none"> Omtrent de PGB's Jeugd/Wmo hebben wij een onzekerheid van circa € 184.000 ten aanzien van de prestatielevering van de zorg geconstateerd. Daarnaast is er sprake van een getrouwheidsfout van circa € 8.000 en een rechtmatigheidsfout van circa € 15.000 ten aanzien van de PGB-betalingen. Omtrent de ZIN Jeugd/Wmo hebben wij een onzekerheid van circa € 96.000 ten aanzien van de prestatielevering van de zorg geconstateerd. Bij de Wmo bedraagt dit circa € 18.000 en bij de Jeugd bedraagt dit circa € 78.000. 	<ul style="list-style-type: none"> Aanbestedingen: Verder opvolging geven aan de afwikkeling van de niet-financiële rechtmatigheidsfout inzake de automatiseringsomgeving. IT-beheersing: Gezien de omvang van de organisatie heeft u een bewuste keuze gemaakt inzake het implementeren van beheersmaatregelen. Rechtmatigheidsverantwoording: vanaf 2021 geeft het college van B&W zelf een rechtmatigheidsverantwoording af in de jaarstukken. Als gemeente is het verstandig dat u zich nu al voorbereidt. 	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van de set financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risico-beheersing in uw jaarstukken 2018 concluderen we dat de financiële positie in de basis voldoende is gelet op de gemeentelijke kaders. De ratio weerstandsvermogen kent een dalende trend. <div data-bbox="1725 999 2369 1213"> <p>Ratio weerstandsvermogen</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Ratio weerstandsvermogen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2015</td> <td>8,59</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>7,53</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>8,27</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>6,84</td> </tr> </tbody> </table> </div>	Jaar	Ratio weerstandsvermogen	2015	8,59	2016	7,53	2017	8,27	2018	6,84
Jaar	Ratio weerstandsvermogen											
2015	8,59											
2016	7,53											
2017	8,27											
2018	6,84											

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Gemeente Boekel

2.1 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig

2.2 Toelichting controleverschillen

2.3 BBV, WNT en SiSa

2.4 Aandachtspunten voor 2019

2.1 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig

Gemeente Boekel

De jaarrekening 2018 is getrouw en rechtmatig

Wij hebben bij de jaarrekening 2018 van de gemeente Boekel een goedkeurende controleverklaring afgegeven met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva per 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang welke door de gemeente zijn gecorrigeerd. Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle tevens resterende controleverschillen geconstateerd ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. Zie hieronder voor een overzicht van de controleverschillen die de rapporteringstolerantie overschrijden.

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten (* € 1.000)	Onzekerheden (* € 1.000)	Verwijzing
Getrouwheid			
Sociaal domein - PGB Jeugdzorg en Wmo		184	Paragraaf 2.2
Sociaal domein - Wmo ZIN en Jeugdzorg ZIN		96	Paragraaf 2.2
Totaal	0	280	
Rechtmatigheid			
Sociaal domein - PGB Jeugdzorg en Wmo		184	Paragraaf 2.3
Sociaal domein - Wmo ZIN en Jeugdzorg ZIN		96	Paragraaf 2.3
Totaal	0	280	

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en derhalve hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid. De goedkeuringstolerantie bedraagt € 349.460 voor fouten en € 1.048.380 voor onzekerheden.

2.2 Toelichting controleverschillen

Gemeente Boekel

Onzekerheden
pgb geraamd op
circa € 184.000

1. Sociaal domein: pgb Jeugdzorg en Wmo - onzekerheid van circa € 184.000

De SVB toetst niet op levering van de zorg. Hierdoor is er sprake van een onzekerheid. De gemeente verkrijgt echter zekerheid door intern ingerichte processen, zoals het toekenningsproces, de controles op betalingen en het proces rondom de klachtenregistratie, waardoor deze onzekerheid deels teniet wordt gedaan. Tevens verkrijgt de gemeente aanvullende zekerheid vanwege de ontvangsten van het CAK. Op basis van het zekerheidspercentage dat de gemeente Boekel hierdoor verkrijgt, zijn de onzekerheden voor pgb geraamd op circa € 184.000. Wij hebben een review gedaan en kunnen steunen op de werkzaamheden van de accountant van de SVB. Daarbij concluderen wij dat de formele fouten zoals geconstateerd door de accountant van de SVB geen impact hebben op het rechtmatigheidsoordeel over de jaarrekening 2018 van uw gemeente.

Onzekerheden
ZIN geraamd op
circa € 96.000

2. Sociaal domein: Wmo ZIN en Jeugdzorg ZIN - onzekerheid van circa € 96.000

Uit onze controlewerkzaamheden blijkt dat er onvoldoende controle-informatie is verkregen waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Hierdoor bestaat er een onzekerheid ten aanzien van de getrouwheid van deze lasten welke in totaliteit € 96.000 bedraagt. Voor de gefactureerde zorg Wmo ZIN betreft dit een bedrag van circa € 18.000 en voor de gefactureerde zorg Jeugd ZIN betreft dit een bedrag van € 78.000.

2.3 BBV, WNT en SiSa

Gemeente Boekel

Het BBV wordt nageleefd	Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV) Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.
WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten	Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechte in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2018 niet meer bedragen dan € 189.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2018 van de gemeente Boekel niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2018 van de gemeente Boekel voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
Geen bevindingen SiSa-bijlage	SiSa-bijlage Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2018. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens bijlage B.

2.4 Aandachtspunten voor 2019

Gemeente Boekel

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

1. Aanbestedingen	Naleving Europese aanbestedingsregels Uit de accountantscontrole van de voorgaande boekjaren blijkt dat aanbestedingen een complex onderwerp is en ieder jaar de nodige capaciteit en kennis vergt van de organisatie. Uw organisatie heeft hier de benodigde acties voortvarend opgepakt voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole 2018. Aandachtspunt betreft de aanbesteding rondom de automatiseringsomgeving.
2. IT-beheersing	IT-beheersmaatregelen Zoals blijkt uit onze boardletter 2018 zijn er bevindingen geconstateerd ten aanzien van de IT-beheersing. Dit betreft ook een landelijk beeld. Gemeente Boekel is hierin niet uniek. Gezien de omvang van de organisatie heeft u een bewuste keuze gemaakt inzake het implementeren van beheersmaatregelen. Wij adviseren u deze keuze periodiek te herevalueren zodat mogelijk in de toekomst bij de accountantscontrole gebruik kan worden gemaakt van de systemen.
3. Rechtmatigheidsverantwoording	Rechtmatigheidsverantwoording De wettelijke wijziging is gericht op de rechtmatigheid. Veel gemeenten moeten hiervoor nog de nodige stappen zetten. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar bijlage C.

3. Resultaat en financiële positie

Gemeente Boekel

3.1 Resultaat 2018

3.2 Uw financiële positie vergeleken

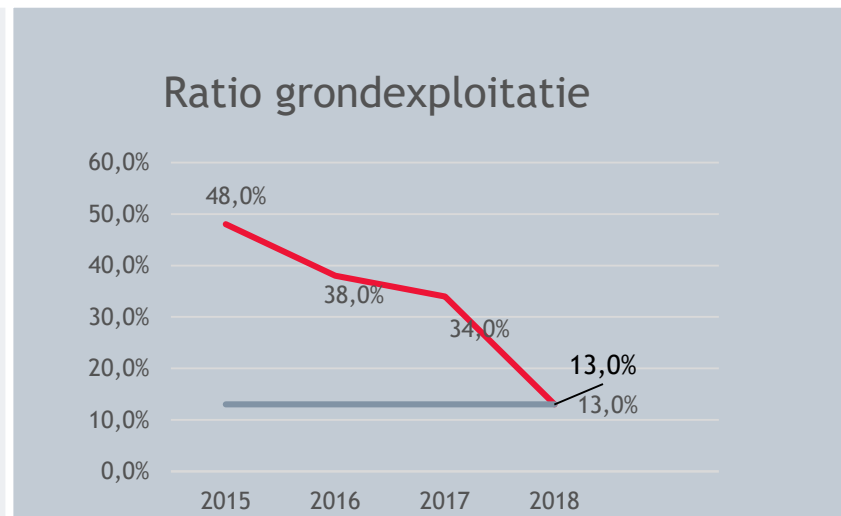
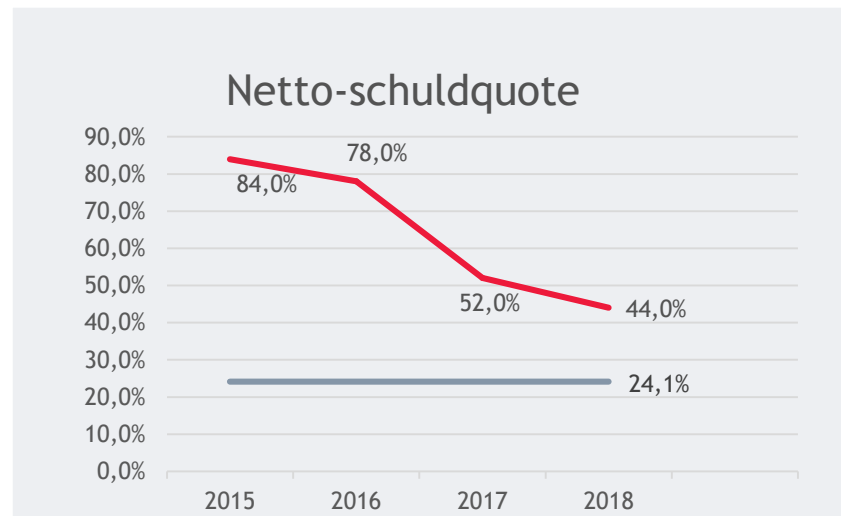
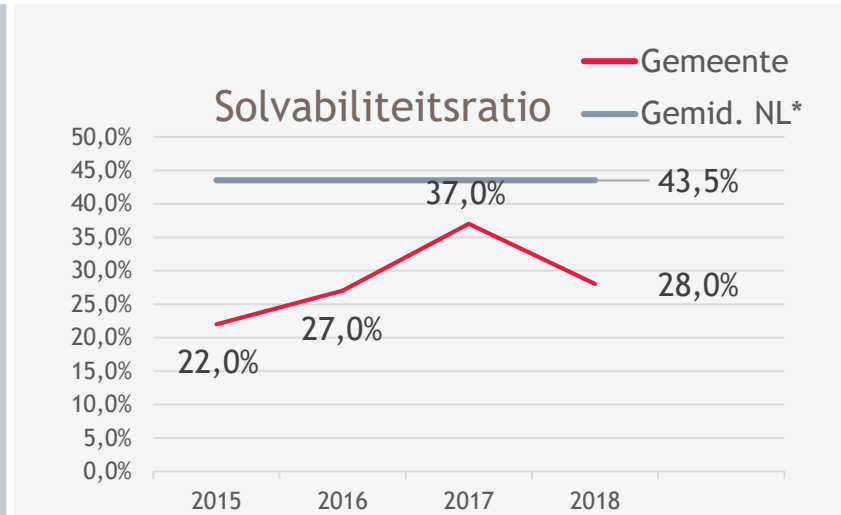
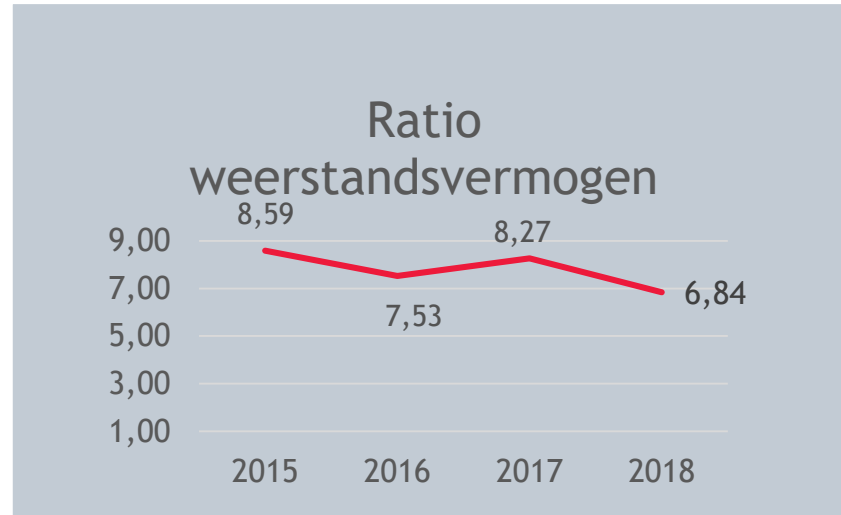
3.1 Resultaat 2018

Gemeente Boekel

Resultaat 2018	In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:			
	Overzicht van baten en lasten (bedragen * € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Vershil
	Saldo van baten en lasten	(4.122)	333	4.455
	Onttrekkingen reserves	5.693	23	5.670
	Dotatie aan reserves	(88)	(88)	0
Resultaat	1.483	268	1.215	
Belangrijkste afwijkingen in het resultaat 2018	<p>Het gerealiseerde resultaat (na resultaatbestemming) over 2018 bedraagt € 1,5 miljoen voordelig. Dit bedrag is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans. De exploitatie over 2018 laat een nadelig totaal saldo van baten en lasten (voor resultaatbestemming) ad € 4,1 miljoen zien (begroot afgerond € 333.000 voordelig). Dit is een voordeel van circa € 5,6 miljoen. Deze voordelen zijn op diverse programma's gerealiseerd. Een toelichting op hoofdlijnen op het verschil tussen het saldo begroting na wijziging 2018 en het gerealiseerde saldo is opgenomen in hoofdstuk 1.2 van het jaarverslag.</p>			
	<p>Voor een nader gedetailleerd inzicht van de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u voorts naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in hoofdstuk 2 als onderdeel van de programmaverantwoording.</p>			

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Gemeente Boekel

* De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde over 2017 voor gemeenten in de categorie 10.000 - 20.000 inwoners volgens de BDO Financiële benchmark

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Gemeente Boekel

Kengetallen moeten in relatie tot elkaar worden gezien

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark. Volledigheidshalve merken wij hierbij op dat deze cijfers niet aan accountantscontrole of een beoordelingsopdracht zijn onderworpen.

Financiële positie gemeenten onder druk

Ontwikkeling Nederlandse gemeenten

Het zijn roerige tijden voor gemeenten. De recessie - met de teruglopende inkomsten, tegenvallende grondverkoop en zware bezuinigingen - was nog maar net achter de rug, of de volgende grote uitdaging diende zich aan: het sociaal domein. Sinds 2015 bent u verantwoordelijk voor een groot aantal taken in het sociaal domein: maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en arbeidsparticipatie. Dat is een monsterklus, operationeel én financieel! Gemeenten kunnen die taken, die gemiddeld bijna 40% van de totale begroting uitmaken, nu nog nét dragen. De meeste gemeenten geven echter aan dat het sociaal domein zwaar drukt op de begroting en vrezen dat het water ze straks financieel tot aan de lippen komt te staan. Of erger. Dat roept de vraag op hoe financieel gezond de Nederlandse gemeenten zijn. En wat betekent dit alles voor de komende jaren?

Om daarover helderheid te geven, hebben wij vanuit de branchegroep Lokale Overheid de financiële cijfers en kengetallen van alle gemeenten in Nederland over 2008 tot en met 2017 op een rij gezet en geanalyseerd. De uitkomsten daarvan zijn niet eenduidig; daarvoor zijn de verschillen tussen gemeenten, provincies en (krimp)regio's te groot. Landelijk gezien ontdekten wij echter wel degelijk een trend: de algehele solvabiliteit is tussen 2009 en 2017 gedaald van 42% naar 35%. Juist nu de gemeenten als gevolg van de nieuwe verplichtingen in het sociaal domein onder grote financiële druk staan, is dat een zorgelijke ontwikkeling. De bewegingsvrijheid van gemeenten neemt af omdat gemeenten steeds minder invloed hebben op hun uitgaven. Krimpregio's hebben het zwaar. Dat vraagt om hernieuwde aandacht voor de weerbaarheid en wendbaarheid (stresstesten), een risicogericht financieel toezicht, de herijking van de Algemene Uitkering en nieuwe vormen van samenwerken. Hoe dan ook: deze uitdagingen betekenen dat gemeenten keuzes moeten maken.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Gemeente Boekel

Uw weerstandsvermogen is voldoende, echter daalt

Weerstandsvermogen gemeente Boekel is voldoende

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 13,5 miljoen en is ten opzichte van 2017 gedaald (€ 15,9 miljoen). Voor de samenstelling van de beschikbare weerstandscapaciteit en een gedetailleerde toelichting hierop verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (hoofdstuk 3.3.4 van uw jaarverslag). De gemeente Boekel heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op circa € 2 miljoen en is gelijk aan 2017. Het weerstandsvermogen in de jaarrekening 2018 van de gemeente Boekel is voldoende te noemen. Volledigheidshalve melden we dat de ratio een dalende trend laat zien. Zoals ook in het jaarverslag wordt geadviseerd is het zaak om tijdig te blijven anticiperen op (toekomstige) risico's. Overigens merken wij op dat deze cijfers niet aan accountantscontrole of een beoordelingsopdracht zijn onderworpen.

De gemeente kan aan haar lange termijn verplichtingen voldoen

Solvabiliteit en netto-schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2018 28% (2017: 37%). Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Boekel ligt onder het landelijk gemiddelde over 2017 voor gemeenten in de categorie tussen de 10.000 tot 20.000 inwoners (43,5%).

De netto-schuldquote bedraagt 44% (2017: 52%). Deze ratio laat een dalende trend zien, dat is positief. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden.

Zowel de solvabiliteit als de netto-schuldquote laten een minder positief beeld zien ten opzichte van vergelijkbare gemeenten.

Financieel risico als gevolg van de grondexploitatie daalt

Ratio grondexploitatie

Hierin wordt informatie gegeven over de waarde van de bouwgrond in exploitatie en gedeeld door de totale baten uitgedrukt in een percentage. Dit kengetal geeft een indruk van de financiële impact van de grondexploitatie op de financiële huishouding van uw gemeente. Ten opzichte van 2017 (34%) vertoont dit kengetal in 2018 (13%) een dalende trend. Ultimo 2018 ligt de ratio in lijn met het gemiddelde over 2017 in Nederland voor gemeenten in de categorie tussen de 10.000 tot 20.000 inwoners.

4. Belangrijkste bevindingen

Gemeente Boekel

4.1 Financiële beheersing en toezicht

4.2 Ontwikkeling grondexploitaties

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

4.4 Sociaal domein uitgelicht

4.1 Financiële beheersing en toezicht

Gemeente Boekel

Financiële beheersing en toezicht	<p>Bevindingen naar aanleiding van onze interimcontrole</p> <p>Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze boardletter d.d. 17 december 2018. Samenvattend constateren wij dat uw organisatie de belangrijkste onderwerpen vanuit de bedrijfsvoering op de agenda heeft staan, hieraan voldoende aandacht besteedt en daarbij alert inspeelt op de externe en interne ontwikkelingen.</p> <p>De risico's die op korte termijn van belang zijn voor de gemeente, zoals onder andere de ontwikkelingen rondom het sociaal domein, IT-beheersing en de ontwikkelingen omtrent aanbestedingen komen in de boardletter aan bod. Voor meer gedetailleerde informatie verwijzen wij u naar onze boardletter d.d. 17 december 2018.</p>
Overige met management besproken zaken	<p>Schattingsposten</p> <p>Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het college schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het management. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld. Wij hebben het door het college toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.</p>

4.2 Ontwikkeling grondexploitaties

Gemeente Boekel

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** inherent gevolg van de economische crisis is dat de verkoopprijzen van woningen en dus van grond onder druk staan. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Redelijkheid belangrijkste schattings-elementen vastgesteld

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2018 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze zijn gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Ultimo 2018 is er een voorziening grondexploitaties gevormd van circa € 6,3 miljoen (2017: € 2,3 miljoen) aangezien sprake is van projecten met een verwacht nadelig saldo. In 2018 is een voorziening van circa € 4 miljoen gevormd voor het Centrumplan Boekel. Zie hierna voor inzicht in de ontwikkeling van de boekwaarden.

4.2 Ontwikkeling grondexploitaties

Gemeente Boekel

Winstneming op basis van POC-methode bedraagt afgerond € 155.000

Winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. In de notitie Grondexploitatie is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC) methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

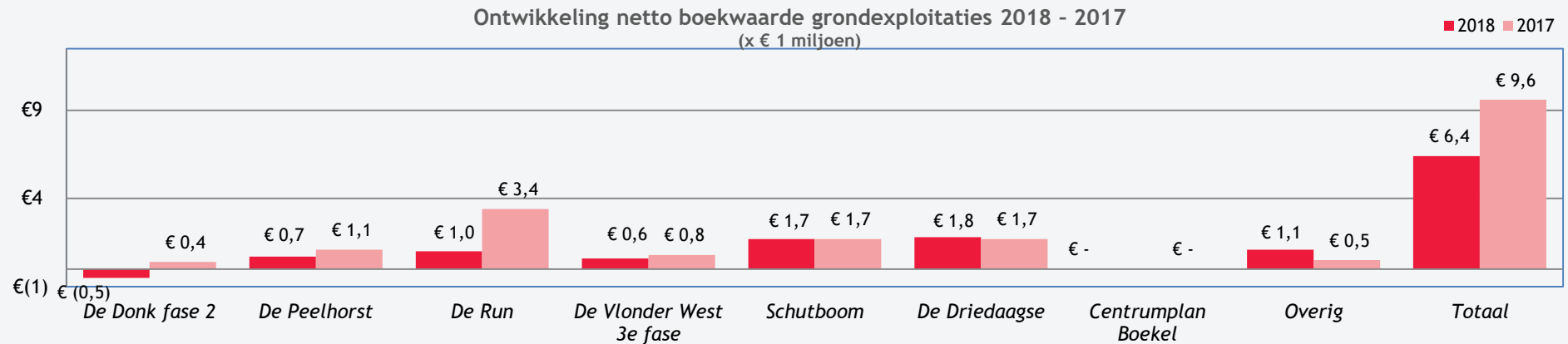
Voor de grondexploitaties van de gemeente Boekel heeft deze methode geresulteerd in een winstneming van circa € 155.000 (De Donk € 135.000 en De Driedaagse € 20.000).

4.2 Ontwikkeling grondexploitaties

Gemeente Boekel

Ontwikkeling van boekwaarde

Zoals in paragraaf 3.2 is aangegeven, zet de dalende trend van de grexratio ook door in boekjaar 2018. Een uitsplitsing van de bouwgronden in exploitatie naar de projecten is in onderstaande grafiek weergegeven.

De grondexploitaties ultimo 2018 ad € 6,3 miljoen (2017: € 9,6 miljoen) bestaan voor € 1,8 miljoen uit het project 'De Driedaagse', € 1,7 miljoen project 'Schutboom', € 1 miljoen uit het project 'De Run' en € 0 miljoen, na aftrek van verliesvoorziening, uit het project 'Centrumplan Boekel'.

De boekwaarde van het project 'De Run' is in 2018 met € 2,4 miljoen gedaald. Door een voorspoedig verloop van de grondverkoppen is € 3,2 miljoen aan opbrengsten van grondverkoppen gerealiseerd. Vrijwel alle bouwkvavels voor 2018 zijn verkocht en ook de gronden voor de bouw van Ecodorp zijn in 2018 verkocht.

Het project 'Centrumplan Boekel' is nieuw in de jaarrekening 2018. Het plan bevat de totale sloop en nieuwbouw van de zuidwand van het Sint Agathaplein. De verwachting is dat de planprocedure in 2019 wordt opgestart. Het plan voorziet in de bouw van 4.580 m² winkelruimte en 60 appartementen. Conform de exploitatiebegroting per ultimo 2018 sluit het plan met een verlies van € 4,1 miljoen tegen nominale eindwaarde.

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

Gemeente Boekel

Begrotingsrecht- matigheid

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 26,2 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 35 miljoen aan werkelijke lasten in 2018. Dit is in totaal een overschrijding van 8,8 miljoen (33%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 26,4 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 36,4 miljoen aan werkelijke baten in 2018. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van € 10 miljoen (38%). Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2018 is er per saldo circa € 5,6 miljoen aan de reserves onttrokken zodat het gerealiseerde resultaat € 1,5 miljoen positief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerde en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel bijvoorbeeld indien de overschrijding geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd.

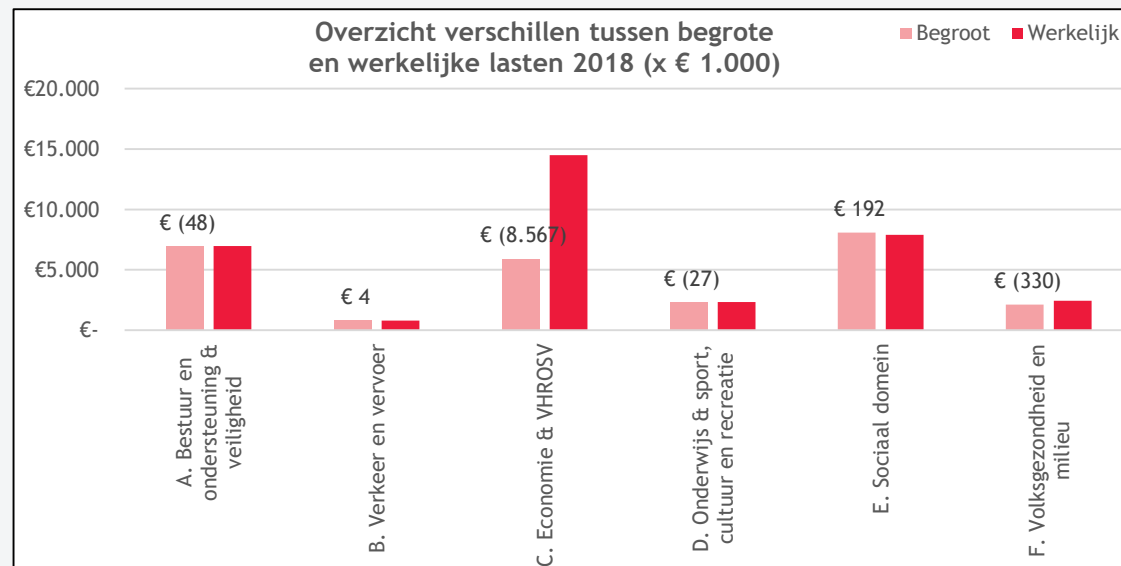
4.3 Begrotingsrechtmatigheid

Gemeente Boekel

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2018, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de raad nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Belangrijk hierbij is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Zie hierna voor een overzicht van de lastenoverschrijdingen per programma en de overschrijdingen van investeringskredieten.

Lastenoverschrijding in programma's

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

Gemeente Boekel

Begrotingsrechtmatigheid programma's

Zoals blijkt uit de figuur op voorgaande pagina is op diverse programma's een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren. Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën zoals opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. De overschrijdingen op programma A en D betreffen een niet nader te verklaren klein verschil (< 3%).

Lastenoverschrijding programma (x € 1.000)	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt <u>niet</u> mee in het oordeel	Onrechtmatig, telt <u>wel</u> mee in het oordeel
C. Economie & VHROSV (totaal € 8.567)	Betreft overschrijding door hogere lasten bouwgrondexploitatie ad 7.088 en overschrijding door hogere lasten afkoop Tielemans ad 1.546 (deze kosten vallen binnen de kaders van het raadsbesluit). Het betreft kosten die passen binnen het bestaand beleid en niet eerder gemeld hadden kunnen worden.	✓	
F. Volksgezondheid en milieu (totaal € 330)	Betreft overschrijding door hogere lasten riolering (187), hogere lasten in storting voorziening afvalstoffenheffing (111) en hogere lasten door werkzaamheden uitvoering milieuwetgeving (26). Het betreft kosten die passen binnen het bestaand beleid en niet eerder gemeld hadden kunnen worden.	✓	

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar de analyse begrotingsafwijkingen zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2018 (hoofdstuk 7).

Naast de begrotingsrechtmatigheid hebben wij tevens de lastenoverschrijdingen op investeringskredieten beoordeeld om vast te stellen of de gerealiseerde uitgaven binnen de door de gemeenteraad geautoriseerde begroting zijn gebleven. Uit deze analyse blijkt dat er geen sprake is van een overschrijding van de door de gemeenteraad vastgestelde investeringskredieten.

4.4 Sociaal domein uitgelicht

Gemeente Boekel

Sociaal domein
2018 bedragen
circa
€ 2,7 miljoen

Sociaal domein in de jaarrekening

De uitgaven van de gemeente Boekel in het sociaal domein zijn materieel en bedragen over 2018 circa € 2,7 miljoen. Het gaat hierbij om de nieuwe taken die vanaf 2015 voor Jeugdwet en Wmo zijn overgeheveld, inclusief pgb. In hoofdlijnen is de volgende onderverdeling naar stromen te maken:

Onderdeel	2018	2017
Wmo & Jeugdzorg ZIN	€ 2,3 miljoen	€ 2,3 miljoen
Wmo & Jeugdzorg pgb	€ 0,4 miljoen	€ 0,4 miljoen
Totaal	€ 2,7 miljoen	€ 2,7 miljoen

Wmo en Jeugdzorg ZIN

De productieomvang van Wmo en Jeugdzorg ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2018 circa € 2,3 miljoen. De toekenning van voorzieningen in het kader van Wmo en Jeugdzorg ZIN vindt plaats vanuit de gemeente Boekel. De gemeente heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. Met betrekking tot de lasten Wmo en Jeugdzorg ZIN vraagt de gemeente Boekel per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol.

Voor een nadere toelichting inzake de geconstateerde controleverschillen omtrent getrouwheid en rechtmatigheid verwijzen we naar paragraaf 2.2 en paragraaf 2.3 van het accountantsverslag.

4.4 Sociaal domein uitgelicht

Gemeente Boekel

Fout pgb mede gebaseerd op projectiebrieven

Geraamde fout in de persoonsgebonden budgetten

De SVB controleert zorgovereenkomsten, toetst facturen en declaraties en betaalt uit aan zorgverleners of andere instellingen. Uw gemeente verstrekt de beschikkingen pgb en is verantwoordelijk voor een adequate cliëntregistratie en het vaststellen van de prestatielevering. Uit de accountantscontrole 2018 bij de SVB blijkt dat landelijk sprake is van een oordeel met beperking. Ten aanzien van de rechtmatigheidsfouten zijn de foutpercentages opgenomen in de gemeente specifieke projectiebrieven. Voor de gemeente Boekel zijn de percentages voor rechtmatigheidsfouten en voor getrouwheidsfouten voor zowel de Wmo als Jeugdzorg opgenomen in onderstaande tabel:

pgb per categorie	Financiële rechtmatigheidsfout	Financiële getrouwheidsfout
Jeugdzorg	0,57%	1,34%
Wmo	3,48%	2,96%

Fouten en onzekerheden inzake rechtmatigheid

Op basis van bovenstaande foutpercentages zijn de bedragen voor de financiële rechtmatigheidsfouten en getrouwheidsfouten te bepalen. Deze bedragen zijn lager dan de rapporteringstolerantie (€ 25.000).

De SVB toetst niet op levering van de zorg. Hierdoor is er sprake van een onzekerheid; voor een nadere toelichting omtrent dit controleverschil verwijzen wij naar paragraaf 2.1 van het accountantsverslag.

Bijlagen

Gemeente Boekel

Bijlage A: Onze controle

Bijlage B: Bevindingen SiSa-bijlage

Bijlage C: In control statement

Bijlage A

Onze controle

Doel en object van de controle	Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Boekel, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging d.d. 10 september 2018 met kenmerk “DMe/NBo/SAi/CWi/1059814/1805600”.
Materialiteit	Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 349.460. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 25.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.
Onafhankelijkheid	Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Bijlage A

Onze controle

Opdracht en controleaanpak	<p>Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 10 september 2018. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.</p> <p>Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van gemeente Boekel. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.</p> <p>De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact hebben in onze controle meer aandacht gehad. Hiervoor verwijzen we naar onze boardletter d.d. 17 december 2018.</p>
Strekking van de controleverklaring	<p>Aangezien de jaarrekening 2018 van gemeente Boekel aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij een goedkeurende controleverklaring, gedateerd op 21 juni 2019, afgegeven bij deze jaarrekening. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle van de jaarrekening 2018 zijn afdoende behandeld en onze controle is afgerond.</p>
Continuïteit	<p>De waarderingen in de jaarrekening van gemeente Boekel zijn gebaseerd op de veronderstelling dat gemeente Boekel als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar.</p>

Bijlage A

Onze controle

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De jaarstukken 2018 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2018 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2018 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De grondslagen van de jaarrekening 2018 zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2018. In 2018 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Bijlage A

Onze controle

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met het managementteam van uw gemeente. De door uw organisatie opgestelde frauderisicoanalyse (januari 2019) is hierbij een belangrijk aanknopingspunt geweest. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klant specifieke omstandigheden zoals de geografische plaats van de activiteiten, hebben we gekeken naar de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre buitenlandse wetgeving als de UK Bribery Act en de US Foreign Corrupt Practices Act van invloed kunnen zijn. Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze boardletter 2018. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De interim-controle heeft aandachtspunten aan het licht gebracht op het gebied van logische toegangsbeveiliging, wijzigingsbeheer en continuïteit. Dit betreft ook een landelijk beeld. Gemeente Boekel is hierin niet uniek. Gezien de omvang van de organisatie heeft u een bewuste keuze gemaakt inzake het implementeren van beheersmaatregelen. Wij adviseren u om deze keuze periodiek te herevalueren zodat mogelijk in de toekomst bij de accountantscontrole gebruik kan worden gemaakt van de systemen.

Bijlage A

Onze controle

De privacystatus bij gemeente Boekel

In onze controle hebben wij de maatregelen geïnventariseerd rond het meldproces van datalekken zoals dit is vereist vanuit de Wet meldplicht datalekken. De potentiële boetes bij het overtreden van de privacyregels zijn verhoogd van enkele duizenden euro's per overtreding naar bedragen tot € 20 miljoen of (in specifieke gevallen) zelfs nog hoger. Wij hebben vastgesteld dat u wel een proces heeft ingericht voor het vastleggen van beveiligingsincidenten waaruit datalekken naar voren kunnen komen, de afwikkeling daarvan tot en met een (eventuele) melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens en het informeren van betrokkenen.

Wij hebben van u begrepen dat er in 2018 meerdere datalekken hebben plaatsgevonden. Van 1 datalek heeft u een melding gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens maar deze melding is later ingetrokken. Volledigheidshalve melden we dat de organisatie het melden, registreren, onderzoeken en opvolgen van beveiligingsincidenten en datalekken als een positieve ontwikkeling ervaart die wordt gestimuleerd vanuit wetgeving en toezichthouders.

Bijlage B

Bevindingen SiSa-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Boekel heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2018 in het kader van SiSa worden verantwoord. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Deze tabel is hierna weergegeven.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnend zelfstandigen)_gemeentedeel 2018			

Bijlage C

In control statement

Rechtmatigheids-
verantwoording
collega vanaf
boekjaar 2021

De aanleiding

Momenteel geven de externe accountants nog een verklaring af ten aanzien van de rechtmatigheid, maar vanaf het boekjaar 2021 geeft de externe accountant alleen nog een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening. Vanaf 2021 geeft het college van B&W zelf een rechtmatigheidsverantwoording af in de jaarstukken. Als gemeente is het verstandig dat u zich nu al voorbereidt. Vragen die u zich voorafgaand aan de wetswijziging kan stellen zijn¹:

1. Wat zijn uw gemeentelijke ambities aangaande de rechtmatigheidsverantwoording en het eventueel breder trekken naar een “in control statement”? En hoe raken deze ambities de inrichting van uw bedrijfsvoering?
2. Wat is er voor nodig om (als B&W) straks een rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven?
3. Heeft u al voldoende expertise in huis of moet u samenwerking in de regio opzoeken?
4. In hoeverre bent u al in staat om zelf een oordeel te geven over de financiële rechtmatigheid van uw belangrijkste processen? Is uw verbijzonderde interne controle-functie bijvoorbeeld al zodanig opgezet dat, aan het eind van het jaar al een totaalconclusie getrokken kan worden met opgenomen een vertaling naar de balans en staat van baten en lasten?
5. Kan uw gemeente al eerder proberen om zelf een (deel van de) rechtmatigheidsverantwoording op te stellen, vooruitlopend op de wettelijke verplichting, en kan die verantwoording dan ook gebruikt worden voor de afstemming en voorbereiding op de externe accountantscontrole?

Uw gemeente wordt straks gevraagd een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. Een in control statement gaat verder dan de rechtmatigheidsverantwoording. Het gaat bij een in control statement niet alleen over de risico's die bestaan op het gebied van rechtmatigheid, maar om alle risico's met een grote kans en/of impact.

¹ Rechtmatigheidsverantwoording in jaarrekening van gemeente, 5 oktober 2018, <https://vng.nl/onderwerpenindex/gemeentefinancien/begroting-en-verantwoording/nieuws/rechtmatigheidsverantwoording-in-jaarrekening-van-gemeente>

Bijlage C

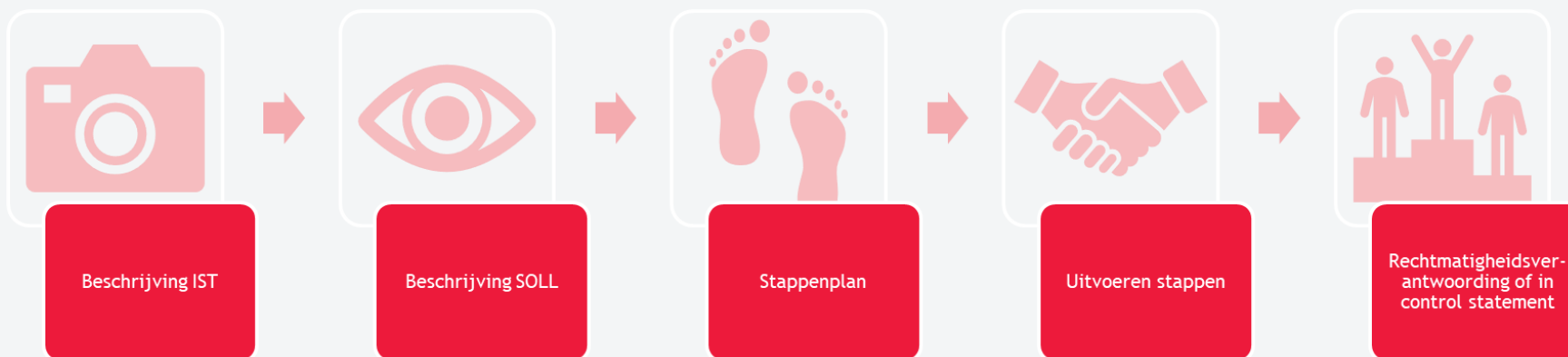
In control statement

Stappenplan rechtmatigheids- verantwoording

Hoe kom je tot een rechtmatigheidsverantwoording / in control statement?

De wettelijke wijziging is gericht op de rechtmatigheid. Veel gemeenten moeten hiervoor nog de nodige stappen zetten, hierbij kan gedacht worden aan:

1. Het in kaart brengen van de huidige situatie (IST situatie).
 - Vaststellen in hoeverre de gemeente al in staat is om zelf een oordeel te geven over de rechtmatigheid.
 - Beoordelen van het huidige interne risicobeheersings- en controlesysteem en het evalueren van de huidige verbijzonderde interne controle-functie.
2. Het bepalen welke ambities uw gemeente heeft aangaande de rechtmatigheidsverantwoording. De range loopt van een rechtmatigheidsverantwoording op enkele onderwerpen tot het in control statement. (SOLL situatie).
3. Het vertalen van de ambities naar de inrichting van de bedrijfsvoering c.q. bepalen welke stappen gezet moeten worden om de SOLL situatie te bereiken.
4. Uitvoeren van de stappen, waarbij onder andere gedacht kan worden aan de stappen: het in kaart brengen van de rechtmatigheidsrisico's en het uitvoeren van interne controles.
5. Als laatste stap het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

Nieuwe perspectieven

In de nieuwe economie doen kansen zich sneller voor dan ooit. Nieuwe spelregels geven een boost aan zakelijk werken. En een nieuwe generatie staat klaar om het anders te doen. Beter, slimmer, innovatiever. Wie succesvol wil ondernemen, moet zelf ook vernieuwen. Open staan voor verandering. En met open vizier kijken naar de mogelijkheden die voor ons liggen.

Nieuwe perspectieven, dát is wat BDO u wil bieden. En kan bieden, dankzij onze unieke combinatie van lokale marktkennis en een internationaal netwerk. Persoonlijke dienstverlening en een professionele aanpak. BDO helpt u graag om vanuit een andere invalshoek naar uw business te kijken. Zodat u de juiste beslissingen neemt om uw organisatie sterker, wendbaarder en succesvoller te maken. Of u nu een mkb-bedrijf, familiebedrijf, publieke organisatie of internationale organisatie bent.

BDO kijkt graag met u vooruit. Samen komen we tot nieuwe inzichten en nieuwe kansen in uw markt. Samen creëren we nieuwe perspectieven.

BDO Accountants & Adviseurs verleent vanuit 18 vestigingen in heel Nederland en met ruim 2.550 professionals diensten op het gebied van accountancy, belastingadvies en consultancy.

BDO adviseert organisaties in tal van branches en is sterk in de advisering aan het Nederlandse middenbedrijf, (semi-) overheidsinstellingen en familiebedrijven. Of het nu gaat om een controle van uw jaarrekening, de begeleiding van een ingewikkelde overname of een fiscaal advies op maat. In alle gevallen heeft u te maken met professionals. Zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal. BDO maakt deel uit van het internationale BDO-netwerk (actief in 162 landen, meer dan 80.000 medewerkers wereldwijd) dat bestaat uit zelfstandige en onafhankelijke organisaties, die over de hele wereld onder de merknaam BDO actief zijn op het gebied van de zakelijke dienstverlening. Dat maakt ons in alle opzichten bijzonder betrokken. Kijk voor meer informatie op www.bdo.nl